

PB-16080002030301 Seat No. _____

M. Com. (Sem. III) (CBCS) Examination

May/June – 2018

Advanced Cost Accounting

(GRP.1 - ACC)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
(૨) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગ રૂપ છે.

- ૧ સંયમ કંપની લિ. પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિથી ઘણા સમયથી કાર્ય કરે છે. તેના ૨૦ પડતરના હિસાબો પરથી માર્ચ, ૨૦૧૭ અંગે નીચેની માહિતી પ્રાપ્ત થાય છે :

વિગત	બજેટ	ખરેખર
કામકાજના દિવસો	૨૫	૨૬
કામકાજના કલાકો	૩૦,૦૦૦	૩૩,૦૦૦
ઉત્પાદનના એકમો	૩૦,૦૦૦	૩૨,૫૦૦
શિરોપરી ખર્ચા :	રૂ.	રૂ.
સ્થિર	૪૫,૦૦૦	૫૦,૦૦૦
ચલિત	૬૦,૦૦૦	૬૮,૦૦૦

ગણતરી કરો :

- (૧) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચના વિચલનો
(૨) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચના વિચલનો.

અથવા

- ૧ (અ) એક કારખાનામાં જૂન, ૨૦૧૭ના અંદાજપત્રીય અને ખરેખર ઉત્પાદન ૧૦ અંગેની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે :
- * એક એકમના ઉત્પાદન માટે પ્રમાણ સમય = ૨૦ કલાક
  - * અંદાજપત્ર મુજબ :
    - (૧) ઉત્પાદન ..... ૬૦૦ એકમો
    - (૨) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ ..... રૂ. ૧૫,૬૦૦.

* મહિના દરમ્યાન :

- (૧) ખરેખર ઉત્પાદન ..... ૫૦૦ એકમો
 (૨) ખરેખર ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ..... રૂ. ૧૪,૦૦૦
 (૩) ખરેખર થયેલ કલાકો..... ૮,૦૦૦ કલાક.

ઉપરોક્ત વિગતો પરથી :

- (૧) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ વિચલન
 (૨) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ - ખર્ચ વિચલન
 (૩) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ કાર્યક્ષમતા વિચલન શોધો.

(બ) એક કારખાનામાંથી નીચેની વિગતો મેળવવામાં આવે છે :

૧૦

વિગત	અંદાજપત્રીય	ખરેખર
* મે માસ માટે :		
→ એક એકમના ઉત્પાદન માટે પ્રમાણ કલાકો	૧૦	—
→ સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ (રૂ.)	૧૦,૦૦૦	૧૨,૦૦૦
→ ઉત્પાદન (એકમો)	૨,૦૦૦	૨૧૦૦
→ ખરેખર થયેલ કામના કલાકો	—	૨૨,૦૦૦

ઉપરોક્ત વિગતો પરથી શોધો :

- (૧) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ વિચલન
 (૨) જથ્થા વિચલન
 (૩) ઉત્પાદન શક્તિ વિચલન
 (૪) કાર્યક્ષમતા વિચલન.

૨ (અ) સલોની કંપનીના એપ્રિલ-૨૦૧૭ના વેચાણના આંકડા નીચે મુજબ છે : ૧૦

વસ્તુ	પ્રમાણ			ખરેખર		
	જથ્થો (એકમો)	કિંમત રૂ.	રકમ રૂ.	જથ્થો (એકમો)	કિંમત રૂ.	રકમ રૂ.
A	૧૦૦૦	૧૨	૧૨,૦૦૦	૧૨૦૦	૧૩	૧૫,૬૦૦
B	૬૦૦	૧૫	૯,૦૦૦	૪૦૦	૧૪	૫,૬૦૦
કુલ	૧૬૦૦		૨૧,૦૦૦	૧૬૦૦		૨૧,૨૦૦

વેચાણ અંગેના વિચલનો શોધો. (વેચાણ મૂલ્ય આધારિત)

- (બ) નીચેનું કોષ્ટક અમૂક ચોક્કસ સમય માટેના અંદાજીત પ્રમાણ વેચાણ ૧૦ અને ખરેખર વેચાણનાં આંકડા દર્શાવે છે. તેના આધારે વેચાણ કિંમત, જથ્થા અને મિશ્રણ વિચલનો ગણો :

વસ્તુ	અંદાજીત પ્રમાણ			ખરેખર	
	જથ્થો	એકમદીઠ કિંમત રૂ.	કુલ રૂ.	જથ્થો	કુલ રૂ.
X	૩૦૦૦	૩૦	૯૦,૦૦૦	૩૫૦૦	૧,૨૨,૫૦૦
Y	૨૦૦૦	૨૦	૪૦,૦૦૦	૨૪૦૦	૬૦,૦૦૦
Z	૧૦૦૦	૧૦	૧૦,૦૦૦	૫૦૦	૨,૫૦૦

અથવા

- ૨ એક કંપની તેના ૨૦૧૬ના વર્ષના વેચાણ અને નફાની માહિતી નીચે મુજબ આપે છે :

બજેટ મુજબ					
વસ્તુ	વેચાણ			પડતર	
	એકમો	એકમદીઠ રૂ.	કુલ રૂ.	એકમદીઠ રૂ.	કુલ રૂ.
અ	૧૨,૦૦૦	૫	૬૦,૦૦૦	૪	૪૮,૦૦૦
બ	૮,૦૦૦	૧૦	૮૦,૦૦૦	૮	૬૪,૦૦૦
કુલ	૨૦,૦૦૦		૧,૪૦,૦૦૦		૧,૧૨,૦૦૦

ખરેખર					
અ	૧૫,૦૦૦	૪.૫૦	૬૭,૫૦૦	૩.૫૦	૫૨,૫૦૦
બ	૭૫૦૦	૧૨.૦૦	૯૦,૦૦૦	૮.૫૦	૬૩,૭૫૦
કુલ	૨૨,૫૦૦		૧,૫૭,૫૦૦		૧,૧૬,૨૫૦

નફાગાળા પદ્ધતિથી વેચાણના વિચલનો શોધો :

- (૧) કુલ વેચાણગાળા વિચલન
- (૨) વેચાણગાળા કિંમત વિચલન
- (૩) વેચાણગાળા જથ્થા વિચલન
- (૪) વેચાણગાળા મિશ્રણ વિચલન
- (૫) વેચાણગાળા પેટા જથ્થા વિચલન.

૩ પ્રસૂન એન્જિનિયરીંગ લિમિટેડ જુદા-જુદા પ્રકારના મશીનોનું ઉત્પાદન કરે છે. નીચેની ૧૫ પ્રાપ્ય માહિતી પરથી "RATHI" બ્રાન્ડ મશીનની સરેરાશ ઉત્પાદન પડતર શોધો :

જ્યારે :

- (૧) ૪ મશીનનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે.
 (૨) ૮ મશીનનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે.
 * મશીનદીઠ પ્રત્યક્ષ માલસામાન (રૂ.) ૮,૦૦૦
 * દરેક કલાકદીઠ પ્રત્યક્ષ મજૂરી (રૂ.) ૨૫
 * પ્રથમ મશીનના ઉત્પાદન માટે જરૂરી માનવ કલાકો ૫૦૦
 * અનુભવ વક્રનો દર ૮૦%
 * સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ :
 ૫ મશીનના ઉત્પાદન સુધી (રૂ.) ૧૨,૫૦૦
 ૫ થી વધુ પરંતુ ૮ મશીનના ઉત્પાદન સુધી (રૂ.) ૧૬,૦૦૦
 આ ઉપરાંત જ્યારે અનુભવ વક્ર દર ૮૦% લાગુ પડતો હોય ત્યારે આઠમા મશીનની ઉત્પાદન પડતર શોધો.

અથવા

૩ માહેશ્વરી કંપની બે વસ્તુઓ (A) અને (B) બનાવે છે. જેમાં એક સરખા ૧૫ સાધનો અને એક સરખી પ્રક્રિયાનો ઉપયોગ થાય છે. એક વર્ષ દરમિયાન તેની ઉત્પાદનને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે :

વસ્તુ	A	B
ઉત્પાદનના એકમો	૧૫,૦૦૦	૨૧,૦૦૦
એકમદીઠ પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકો	૩	૬
એકમદીઠ યંત્ર કલાકો	૯	૩
વર્ષ દરમિયાન કરેલ ગોઠવણી સંખ્યા	૩૦	૧૨૦
વર્ષ દરમિયાન હાથ ધરેલ ઓર્ડર	૪૫	૧૮૦
* પરોક્ષ ખર્ચ નીચે મુજબ છે :	રૂ.	
યંત્ર પ્રવૃત્તિને લગતા	૬,૬૦,૦૦૦	
ઉત્પાદનમાં ગોઠવણી ખર્ચ	૬૦,૦૦૦	
ઓર્ડર હાથ ધરવાને લગતા ખર્ચ	૧,૩૫,૦૦૦	
કુલ રૂ.	૮,૫૫,૦૦૦	

ઉત્પાદનના દરેક એકમદીઠ પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાતનો દર નીચે મુજબ ગણો :

- (i) પ્રણાલિકાગત પદ્ધતિ પ્રમાણે, જેમાં પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકદીઠ થાય છે.
 (ii) પ્રવૃત્તિ આધારીત પડતર પદ્ધતિને આધારે.

૪ ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ ત્રણ) ૧૫

- (૧) પડતર ઓડિટના ફાયદાઓ (૨) પડતર ઘટાડાનું મહત્ત્વ
 (૩) પડતર અંકુશના હેતુઓ (૪) પડતર અંકુશની પૂર્વ શરતો
 (૫) પડતર ઓડિટરની લાયકાત અને ગેરલાયકાત
 (૬) પડતર ઘટાડો અને પડતર અંકુશનો તફાવત.

ENGLISH VERSION

Instructions :

- (1) Figures to the right indicate full marks of the question.
- (2) Necessary calculation as a part of answer.

- 1 Sanyam Company Ltd. is having Standard Costing System 20
in operation for quite some time. The following data relating
to the month of March - 2017 is available from the cost
records :

Particulars	Budgeted	Actual
Working Days	25	26
Operating Hours	30,000	33,000
Output (in units)	30,000	32,500
Overhead Exp. :	Rs.	Rs.
Fixed	45,000	50,000
Variable	60,000	68,000

Calculate :

- (1) Variable overheads variances
- (2) Fixed overheads variances.

OR

- 1 (a) The data from the Budget and Actual data of a factory 10
for June - 2017 are as follows :

* Standard time for production of one unit = 20 Hours.

* Budgeted :

(1) Production .....600 units

(2) Variable overheads ..... Rs. 15,600.

* During the Month :

(1) Actual production .....500 units

(2) Actual variable overheads ..... Rs. 14,000

(3) Actual hours ..... 9,000.

From the above details : find out

- (1) Variable overhead variance
- (2) Variable overhead expenditure variance
- (3) Variable overhead efficiency variance.

- (b) The following information is received from a factory : 10

Particulars	Budgeted	Actual
* For Month of May :		
→ Standard time for one unit (Hours)	10	—
→ Fixed overheads	10,000	12,000
→ Production (in units)	2,000	2,100
→ Actual hours worked	—	22,000

From the above details, find out

- (1) Fixed overhead variance
- (2) Volume variance
- (3) Capacity variance
- (4) Efficiency variance.

- 2 (a) Following is the information about sales by Saloni Company in April - 2017 : 10

Product	Standard			Actual		
	Quantity (units)	Price Rs.	Amount Rs.	Quantity (units)	Price Rs.	Amount Rs.
A	1000	12	12,000	1200	13	15,600
B	600	15	9,000	400	14	5,600
Total	1600		21,000	1600		21,200

Calculate sales variance (based on sales value).

- (b) The following table shows the budgeted and actual sales for a certain period. 10

Compute sales price, "Volume" and "Mix" variances.

Product	Estimated Standard			Actual	
	Quantity	Price per unit Rs.	Total Rs.	Quantity	Total Rs.
X	3000	30	90,000	3500	1,22,500
Y	2000	20	40,000	2400	60,000
Z	1000	10	10,000	500	2,500

OR

- 2 A company furnishes details about its sales and profit for the year 2016 as follows : 20

Budgeted					
Product	Sales			Cost	
	Units	Per Unit Rs.	Total Rs.	Per Unit Rs.	Total Rs.
A	12,000	5	60,000	4	48,000
B	8,000	10	80,000	8	64,000
Total	20,000		1,40,000		1,12,000

Actual					
A	15,000	4.50	67,500	3.50	52,500
B	7,500	12.00	90,000	8.50	63,750
Total	22500		1,57,500		1,16,250

Calculate sales variances on profit basis method :

- (1) Total sales margin variance
- (2) Sales margin price variance
- (3) Sales margin volume variance
- (4) Sales margin mix variance
- (5) Sales margin sub-volume variance.

- 3 "Prasoon Engineering Ltd." manufactures different types of machinery. From the information given below, find the average production cost of "RATHI" brand machine. 15

For :

- (1) Production of 4 machines.
  - (2) Production of 8 machines.
- * Direct materials per machine (Rs.) 8,000
- * Direct wages per hour (Rs.) 25
- * For the production of the first machine,
the necessary human hours 500
- * Learning curve rate 80%
- * Fixed indirect expenses :
- For production of upto
5 machines (Rs.) 12,500
- For production of more than
5 machines upto 8 machines (Rs.) 16,000

Moreover, when learning curve rate is 90% in application, then find the production cost of the 8th machine.

OR

- 3 Maheshwari Company manufactures two Product A and B, for which same equipments and similar processes are used. The production data for the production during one year were shown below : 15

Product	A	B
Units produced	15,000	21,000
Direct labour hours per unit	3	6
Machine hours per unit	9	3
Set-ups during the year	30	120
Orders handled during the year	45	180
* Overheads are :	Rs.	
Relating to machine activity	6,60,000	
Relating to set-ups	60,000	
Relating to handling of orders	1,35,000	
Total Rs.	8,55,000	

Calculate the production overhead rate for absorption of overhead per unit under :

- (i) Traditional approach, using direct labour hour rate to absorb overheads.
  - (ii) Activity Based Costing approach.
- 4 Write short notes : (any three) 15
- (1) Advantages of Cost Audit
  - (2) Importance of Cost Reduction
  - (3) Objectives of Cost Control
  - (4) Prerequisites of Cost Control
  - (5) Qualifications and Disqualifications of Cost Auditor
  - (6) Differences between Cost Reduction and Cost Control.